

PŘEVZETÍ VELENÍ ZÁLOŽNÍM VELITELSTVÍM ARMÁDY

Jedním z předních faktorů splnění cílů současných operací je vysoce organizované, pevné a nepřetržité velení s plným využitím jednotlivých míst velení na daném stupni.

Vedení intenzivního a rozsáhlého průzkumu různého druhu vytváří podmínky pro vyhledávání a zjišťování míst velení, jako rozhodujících objektů ničení. Současné vedení operací je charakterizováno širokým použitím jaderných zbraní, letectva, diverzních skupin a speciálních odřadů. Úsilí těchto prostředků a orgánů je orientováno na systémy velení a spojení, jejich vyřazení a narušení velení a řízení vojskům.

Důležitým specifickým prvkem, vytvářeným na stupni frontu, jako předpoklad zabezpečující nepřetržité a pevné velení, je záložní velitelství armády (ZVA). Může být využito v průběhu vedení operace při narušení velení vojskům u některé z armád, k doplnění systému velení frontu a i k plnění dalších úkolů.

Jednou z otázek frontového velitelsko-štabního cvičení „NEUTRON-80“ bylo i ověření možností rychlého převzetí narušeného velení vojskům armády ZVA. V článku zaměřím pozornost na některé otázky této problematiky a poznatky z realizace.

Převzetí velení uvažujeme v řadě variant z hlediska možnosti narušení systému míst velení armády. Může dojít k vyřazení pouze velitelského stanoviště armády, velitelského a záložního velitelského stanoviště armády, velitelského a týlového velitelského stanoviště armády nebo všech míst velení. Každá tato varianta bude mít při řešení obnovy – převzetí velení svoje specifiky.

Obnovu velení vojskům armády můžeme řešit těmito způsoby:

a) na bázi záložního velitelského stanoviště armády, kde bylo narušeno velení vojskům;

b) rozvinutím všech prostředků záložního velitelství armády a vytvořením nového místa velení (VS, nebo postupně všech míst velení armády).

Ke splnění těchto úkolů je nutná potřebná organizační struktura, materi-

ální a technické vybavení záložního velitelství armády, jeho neustálá plná informovanost o situaci na frontě k převzetí velení v uvedených variantách.

Organizační strukturu a počty ZVA neuvádím, neboť tato oblast si vyžaduje zvláštního rozpracování.

V podstatě by to měl být orgán, pozůstávající z 50—60 % kádrového stavu, připraveného pro řešení otázek operačního charakteru.

Z hlediska vybavení ZVA **spojovacími prostředky** cvičení „NEUTRON-80“ ukázalo, že je třeba, aby ZVA mělo spojovací útvar, který zabezpečí převzetí velení za vyřazená místa velení armády v uvedených variantách.

Pro případ vyřazení všech třech míst velení je třeba, aby ZVA mělo dva úplné spojovací uzly armádního typu a jeden spojovací uzel pro TVS armády, základní prostředky dálkových spojů, tj. tři až pět radioreléových stanic RDM-12, dvě až tři soupravy NOT A a tři až pět kabelových souprav K-20-5.

Důležitým předpokladem rychlého převzetí velení je **informovanost** o situaci na frontě. Tato bude mít rozhodující vliv na včasné převzetí velení a celý rozhodovací proces velitele záložního velitelství armády.

K zabezpečení tohoto musí velitel a štáb záložního velitelství armády znát:

- situaci prvosledových armád a druhosledové armády, divizí zálohy velitele frontu;

- úkoly armád a rozhodnutí velitelů armád;

- nařízení, vydávaná velitelem frontu a náčelníky správ druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb.

K plné informovanosti o situaci vojsk frontu je nutné, aby záložní velitelství armády pracovalo v informačním systému frontu jako rovnocenný prvek frontového velení již v období plánování frontové útočné operace. Tato skutečnost vyplývá z požadavků, že záložní velitelství armády musí být připraveno převzít velení za kteroukoliv armádu v operační sestavě frontu, popř. i za některé místo velení v systému velení frontu.

Tento požadavek zabezpečuje:

1. Vyčlenění styčných operačních skupin z počtů štábu záložního velitelství armády na VS a TVS frontu.

2. Povolání velitele záložního velitelství armády se skupinou funkcionářů štábu na velitelské stanoviště frontu a umožnit mu sledovat vývoj situace na frontě.

Zkušenosti ukazují na možné složení a vybavení styčných operačních skupin

a) **na velitelské stanoviště frontu:**

- jeden z vedoucích funkcionářů ZVA (zástupce velitele, zástupce NŠ, zástupce NOO);

- jeden důstojník politického oddělení;

- jeden až dva důstojníci operačního oddělení a po jednom důstojníkovi z oddělení raketového vojska a dělostřelectva, oddělení vojska PVO, oddělení ženijního a chemického vojska a oddělení spojovacího vojska.

Materiální zabezpečení skupiny — jeden vrtulník Mi-8 (Mi-4) dva štábní autobusy a jeden štábní autobus typu POROST, spojovací prostředky pro spojení operační skupiny se záložním velitelstvím armády.

b) **na TVS frontu:**

- jeden z hlavních funkcionářů TVS (zástupce náčelníka týlu);

- jeden až dva důstojníci štábu týlu;

— po jednom důstojníkovi tankového — automobilního směru a výzbrojní služby.

Materiální zabezpečení — dva štábní autobusy a spojovací prostředky pro spojení s TVS záložního velitelství armády (s náčelníkem týlu záložního velitelství armády).

Na velitelských stanovištích frontu je nutné plánovat s prostorem roz-
místění těchto styčných operačních skupin a vytvořit jim podmínky pro
efektivní práci. Nejvýhodnějším místem na VS je prostor v blízkosti operační
správy frontu, oddělení směrů a napojení skupin na vnitřní spojení velitelských
stanovišť frontu. Zabezpečit podmínky pro odposlech hlášení z rádiové
sítě velitele frontu.

Náplní činnosti styčných operačních skupin záložního velitelství armády
musí být sběr údajů a informací, s důrazem na:

- sledování vývoje situace nepřítele;
- sběr a stručné vyhodnocování situace vojsk armád prvního operačního
sledu s důrazem na bojeschopnost, možnosti plnění úkolů, otázky součinnosti,
materiální situaci a organizaci velení;
- informace záložního velitelství armády o úkolech armád a rozhodnutí
jejich velitelů.

Úloha a místo operačních skupin končí s převzetím velení tím orgánem
velení, kterému zabezpečovaly informace.

Činnost záložního velitelství armády do doby obdržení úkolů musí být
zaměřena na soustavné získávání zpráv o situaci využitím styčné operační
skupiny frontu na VS, odposlechem sítě velení, studiem a vyhodnocováním
získaných zpráv (informací). Ve skutečnosti jde o celou činnost, která je
charakteristická pro velitele armády až do přijetí rozhodnutí. Vytváří se tak
optimální podmínky pro rychlý a organizovaný přechod záložního velitelství
armády do systému velení frontu.

Činnost velitele a štábu záložního velitelství armády po obdržení úkolu
velitele frontu k převzetí velení bude pozůstat z dvou etap. První etapa
— organizace a přesun záložního velitelství armády do určeného prostoru a
druhá etapa — samotné převzetí velení vojskům armády. Uvedená činnost
může mít tento sled:

1. Ujasnění úkolu vydaného velitelem frontu a zhodnocení situace, ve
které dochází k převzetí velení.
2. Vydání rozhodnutí pro přesun záložního velitelství armády nebo jeho
části do prostoru nového místa velení.
3. Organizace přesunu štábu a jeho zabezpečení.
4. Převzetí velení vojskům armády.
5. Ujasnění úkolů, zhodnocení situace v pásmu armády, u které dochází
k převzetí velení.
6. Upřesnění přijatého rozhodnutí, nebo přijetí nového rozhodnutí a do-
ručení úkolů vojskům.

Uvedu možný časový sled činnosti velitele a štábu záložního velitelství při
převzetí velení.

Do 60 minut — ujasnění úkolu a zhodnocení situace, informace štábu
o situaci a úkolu k převzetí velení, zpracování základních kalkulací k pře-
sunu záložního velitelství armády, příprava rekognoskační skupiny a krátkých
informačních zpráv jednotlivých náčelníků oddělení druhů vojsk a služeb.

Do dvou hodin — velitel vyslechne návrhy (informační zprávy) určených náčelníků oddělení druhů vojsk a služeb, přijme a vydá rozhodnutí a předá hlášení veliteli frontu o přijatém rozhodnutí.

Do třech hodin — organizace přesunu ZVA na nové místo velení, přesun rekognoskační skupiny a rychlé skupiny do prostoru převzetí velení za vyřazené místo velení, zpracování potřebné dokumentace.

Do 6 až 7 hodin — přesun a zaujetí nového místa velení hlavní části záložního velitelství armády, přednesení návrhů funkcionářů armády nebo informace operační skupiny velitelství frontu o situaci vojsk, stavu plnění úkolů, obsahu vydaných nařízení a přijatých opatření k obnově bojeschopnosti vojsk, informace náčelníka styčné skupiny (ZVA), přijetí zámyslu pro další vedení bojové činnosti.

Do 7 hodin — operační orientace a organizace práce podle běžné metodiky činnosti štábu a armády.

Za 8 až 10 hodin — ukončení převzetí velení i se zpracováním protokolu o převzetí.

Struktura rozhodnutí velitele záložního velitelství armády pro přesun a převzetí velení musí zahrnovat:

- místo nového velitelského stanoviště (stanovišť);
- organizaci a lhůty přesunů záložního velitelství armády, organizaci skupin;
- způsob přesunu a jeho zabezpečení;
- doba pohotovosti na novém velitelském stanovišti, nebo pohotovost míst velení, vytváří-li záložní velitelství armády i ostatní místa velení armády;
- organizaci a metodu převzetí velení, pořadí a lhůty převzetí velení za jednotlivá místa velení;
- úkoly vojsk armády do obnovení systému velení a cíl bojové činnosti.

Na základě přijatého rozhodnutí velitele záložního velitelství armády vydává náčelník štábu pokyny:

- náčelníkovi rekognoskační skupiny — místo nového velitelského stanoviště, osu přesunu, zabezpečení regulace přesunu pozemního sledu záložního velitelství armády, dobu splnění úkolu a pohotovosti na novém velitelském stanovišti, údaje pro spojení;
- správci štábu záložního velitelství armády — organizaci přesunu záložního velitelství armády, organizaci sledů, osu přesunu, místo rozvinutí, dobu pohotovosti místa (míst) velení, lhůty a zabezpečení přesunu;
- náčelníkovi spojovacího vojska — zabezpečení spojení v rámci armády a organizaci přesunu spojovacího útvaru;
- směrovým důstojníkům — zjistit stav u podřízených svazků, vyslání směrových důstojníků ke svazkům, zařazení do systému velení, podávání hlášení.

První etapa — přesun ZVA

Organizace a způsob přesunu sil a prostředků záložního velitelství armády bude v každém případě záviset na situaci, ve které se bude přebírat velení, nebo obnovovat narušené velení vojskům armády. Zda bude využito ZVS armády nebo jiného místa velení s určitým počtem spojovacích prostředků, nebo bude-li nutné obnovu velení řešit rozvinutím nového místa velení využitím sil a prostředků záložního velitelství armády.

Důležitým požadavkem je, aby síly a prostředky ZVA se ve vyčkávacích

prostorech nerozvínovaly a zůstaly v pochodových prouděch podle skupin a členění. Ve vyčkávacích prostorech rozvineme nejnutnější prostředky střediska bojového velení a prostředky pro zabezpečení života. Tímto vytvoříme podmínky pro práci, ale zvláště pro rychlé zahájení přemístění ZVA při obdržení úkolu k převzetí velení.

V těchto podmínkách je nutné zabezpečit vnitřní spojení. Nejlépe tomuto odpovídá využití krátkovlnných rádiových stanic, kterými vybavíme všechny náčelníky oddělení druhů vojsk a služeb a tak vytvoříme v této situaci podmínky pro velení a řízení.

Při organizaci přesunu na nové místo velení se ukázala účelná organizace přesunu po sledech a to — přesun rekognoskační skupiny, pak tzv. rychlé skupiny, dále skupiny náčelníka štábu armády a nakonec sled zabezpečení.

Rychlá skupina (skupina velitele záložního velitelství armády) měla toto složení: velitel ZVA, náčelník operačního oddělení a dva důstojníci, náčelník politického oddělení, velitel raketového vojska a dělostřelectva se třemi důstojníky a náčelníci — zpravodajského oddělení, vojska PVO, ženijního, chemického a spojovacího vojska.

Tuto skupinu můžeme přesunout kombinovaným přesunem s využitím vrtulníků, jsou-li letové podmínky. Po ose přesunout kolovou techniku — osobní rádiové stanice a vozidla — pracoviště. Nejsou-li letové podmínky, celá skupina se přesunuje po ose. V každém případě musí být vezeny spojovací prostředky pro zabezpečení spojení rychlé skupiny s hlavní částí záložního velitelství armády a k zabezpečení velení při jeho převzetí do příjezdu náčelníka štábu záložního velitelství armády.

Do sestavy rychlé skupiny byla včleněna tato spojovací technika: jedna R/S R-140, R-4A, jedna souprava K-20 a jedno VS OT-64 R-3.

Zkušenosti ukazují, že skupinu je nutné doplnit jednou soupravou telefonního provozu ZAS, jednou soupravou RR-RDM-12. Pohyblivost skupiny, zvláště spojovacích prostředků, je podmíněna technickými možnostmi dané techniky.

Skupina náčelníka štábu armády zahrnuje ostatní náčelníky a příslušníky záložního velitelství armády. Pro její přesun bylo využito silničních vozidel a dvou autobusů. Štábní autobusy a ostatní spojovací prostředky byly přesunuty pod velením náčelníka AHO v samostatném proudu.

Sled zabezpečení zahrnoval ostatní prostředky a přesun organizoval velitel provozního praporu. Organizaci spojovacích jednotek řídil zástupce náčelníka spojovacího vojska s velitelem spojovacího praporu.

Rekognoskační skupina byla ve složení:

1. Velitel — příslušník operačního oddělení, správce štábu, jeden důstojník střediska velení RVD, jeden důstojník střediska řízení spojení, po jednom důstojníkovi z oddělení ženijního, chemického vojska, zpravodajského oddělení a oddělení vojska PVO.

2. Strážní a pořádková jednotka.

3. Družstvo radiačního a chemického průzkumu.

4. Dopravní a spojovací prostředky.

Ze spojovacích prostředků v sestavě rekognoskační skupiny byla rádiová stanice R-140, R-4AT, P-233 TM, RDM-12.

V případě, že není vyřazen spojovací uzel — místa velení, je postačující vyčlenit jednu až dvě soupravy rádiových stanic R-118.

Druhá etapa — převzetí velení vojskům armády

Převzetí velení vojskům armády je rozhodující moment v celém procesu předcházejících opatření. Výrazně se zde odrážejí zvláštnosti, vyplývající z konkrétní situace možných variant narušení velení. Jako první požadavek vystupuje do popředí vysoká organizace činnosti a respektování faktoru času.

Pro tuto druhou a rozhodující etapu — převzetí samotného velení je účelné vytvořit a vyčlenit z polního velení frontu operační skupinu, nejlépe v čele se zástupcem velitele frontu. V případě vyřazení i TVS armády je nutné vytvořit i druhou operační skupinu z počtu týlového velitelského stanoviště frontu. Tyto operační skupiny musí sehrát rozhodující roli v organizaci a průběhu převzetí velení, tzn. řídit převzetí velení záložním štábem. K tomu je žádoucí — odpovídající složení operačních skupin, úplná znalost situace na frontě v pásmu armády, znalost stanovených úkolů a přijatého rozhodnutí velitelem armády; u náčelníků druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb — znalost situace po odbornostech.

V případě, že nové velení bude organizováno na bázi nevyřazeného ZVS armády, ukazuje se účelné, aby zástupce velitele frontu organizoval společné shromáždění zástupců velitele a náčelníků — příslušníků oddělení druhů vojsk a služeb záložního velitelství armády a příslušníků ZVS armády za účelem předložení stručných a obsahově vyčerpávajících informačních zpráv o situaci vojsk armády náčelníky oddělení druhů vojsk a služeb záložního velitelského stanoviště armády a seznámení přítomných s přijatým rozhodnutím velitele armády před narušením velení a k převzetí základních dokumentů od ZVS armády, potřebných k velení.

Obsahem jednotlivých návrhů náčelníků oddělení, předávajících velení může být:

- náčelník zpravodajského oddělení — zámysl činnosti nepřítel, jeho časové možnosti plnění, návrh na obnovení velení prostředků průzkumu, požadavky;

- náčelník spojovacího vojska — rozsah narušení systému spojení, možnosti a stav prostředků spojení, návrh na převzetí spojovacích prostředků, doporučení na obnovu systému spojení;

- náčelník týlu — zástupce velitele — stav narušení systému materiálního zásobování, úroveň zásob a návrh na obnovení velení týlu, pokud došlo k vyřazení TVS;

- náčelník operačního oddělení (náčelník štábu ZVS armády) — bojeschopnost a možnosti vlastních vojsk, stav splnění postavených úkolů, návrh na organizaci velení a způsob převzetí velení vojskům.

Po příjezdu skupiny náčelníka štábu záložního velitelství armády bude nutné, aby náčelník štábu ZVA organizoval zařazení příslušníků „původního“ velení do sestavy štábu ZVA, které se tímto stává polním velením armády s původním indexem — číslem armády. Zařazení má formu fyzického bojového rozdělení. Určí — příslušnost k oddělení a stanoví funkční náplně náčelníků oddělení. Převzme spojovací techniku a současný systém spojení, uvědomí velitele divizí a podřízené o zahájení přebírání velení šifrovkou nebo telefonem.

Důležitý úkol v tomto období přebírání velení mají příslušníci předcházejícího velení armády. Je nutné jich plně využít, neboť znají situaci u vojsk armády, na místě velení a mohou být velmi nápomocní pro rychlou orientaci v dané situaci a obnovu velení.

V případě, že ZVA rozvíjí nová místa velení, bude to v první řadě nové VS armády. V tom případě se vytváří ze sil a prostředků záložního velitelství armády nové místo velení a současně s tímto, využitím informací náčelníka operační skupiny frontu a velitele záložního velitelství armády, přistupuje se k zhodnocení situace na frontě a přijetí rozhodnutí pro další vedení operace vojsk armády.

Rozhodujícím momentem převzetí velení je přijetí — upřesnění rozhodnutí velitele armády a jeho schválení velitelem frontu (zástupcem velitele frontu).

Další proces činnosti nového polního velení probíhá podle zpracovaných metodik činnosti. Tyto je vhodné ujednotit u štábů armád, s návazností na metodiku činnosti ke štábu frontu i k podřízeným svazkům armád.

Po převzetí velení zpracovává se protokol o převzetí a předání velení vojskům armády. Je to právní dokument, který pozůstává z písemné části a mapy.

V písemné části se vedle záhlaví, kde se uvádí hodnost a jméno předávajících a přebírajících velitelů a náčelníků štábů, se hodnotí bojeschopnost vojsk, naplněnost a materiální stav, situace po jednotlivých druzích vojsk, speciálních vojsk a služeb k době převzetí velení.

Na mapě musí být uvedena přesná situace vojsk nepřítel, bojové sestavy divizí armády do pluku vto a vyjádřeny stanovené úkoly. Oba dokumenty podepisuje předávající a přebírající velitel i náčelník štábu. Dokument se odesílá s nejbližším souhrnným operačním hlášením v jednom výtisku na štáb frontu.

Při zasazení části záložního velitelství armády k obnově velení je nutné zabezpečit se zbývající částí — TVS spolehlivé spojení jak s nově vytvořeným VS, tak i s TVS frontu. Za tento úkol zodpovídá vedoucí funkcionář, který je na TVS záložního velitelství armády.

Závěr

Jednou z podmínek zabezpečení velení na operačním stupni je odolnost a pohyblivost míst velení, pevné a nepřetržité velení vojskům i ve složitých podmínkách bojové činnosti.

Objektivní možnosti vyřazení některého z prvků systému velení armád i frontu vyžaduje vytvářet konkrétní opatření k zabezpečení nepřetržitého velení při vedení operace. Jednou z forem je vytváření a použití záložního velitelství armády jako trvalé složky v systému velení frontu. ZVA organizační strukturou a materiálním vybavením, zvláště spojovacími prostředky musí být schopné vytvořit všechna místa velení současně, jestliže stav a požadavky obnovy velení toto vyžadují.

Je nutné, aby i v sestavě ZVA byla jako organická součást skupina bojového velení letectva. Tím zabezpečíme se současným převzetím velení vojskům armády i velení podporujícím silám letecké armády.

Činnost záložního velitelství armády po obdržení úkolu k převzetí velení za vyřazené místo velení musí být od samého začátku vysoce promyšlená, organizovaná a založena na podrobných informacích o situaci vojsk, zvláště prvosledových armád.

K tomuto jak ukázalo cvičení, je nutné mít u armád konkrétní metodiky práce sladěné s metodikou činnosti pro převzetí velení záložním velitelstvím armády.

Časové možnosti převzetí velení budou charakterizovány zvláště vzdáleností záložního velitelství armády od místa rozvinutí míst velení armády a připraveností štábu k realizaci převzetí velení. Doba převzetí by neměla přesahovat 8 až 10 hodin, jak ukázala praxe.